

Lindeni

HAD

ZESSEXU

SARAH PERRYOVÁ

Had z Essexu

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Sarah Perryová

Had z Essexu – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

SARAH PERRYOVÁ

HAD
Z ESSEXU

Ljndeni

Copyright © Sarah Perry, 2016
Cover design © Peter Dyer, 2016
Translation © Marína Gálisová, 2018

ISBN v tlačenej verzii 978-80-566-0630-8
ISBN e-knihy 978-80-566-0702-2 (1. zverejnenie, 2018)

Venujem Stephenovi Crowovi

Keby ste veľmi chceli, aby som vám povedal,
prečo som ho mal rád, cítim, že to môžem
vyjadriť iba jedinou odpoveďou: „Lebo to bol on;
lebo som to bol ja.“

Michel de Montaigne: *O priateľstve*

SILVESTER

Mladý muž za chladného splnu kráča po brehoch rieky Blackwater. Poriadne zapil starý rok, až ho rozboleli oči, zdvihol sa mu žalúdok, unavili ho jasné svetlá a hurhaj. „Len na chvíľu zídem k vode,“ povedal a pobozkal najbližšie líce. „Vrátim sa pred zvonením.“ Teraz pozerá k východu, kde hučí príliv, vidí pomalé a tmavé ústie rieky do mora, biele čajky žiariace na vlnách.

Je chladno a on by to mal cítiť, ale vypil veľa piva a má na sebe spoľahlivý hrubý kabát. Golier ho škriabe v zadu na krku: cíti sa pripitý a priškrtený, lepí sa mu jazyk. *Pôjdem sa namočiť*, pomyslí si, *to ma preberie*. Zíde z chodníka a zastane sám na brehu, kde hlboko v tmavom bahne všetky potoky čakajú na príliv.

„*Sme navždy v láske spojení*,“ zaspieva príjemným kostolným tenorom, potom sa zasmieje a niekto mu smiech opätuje. Rozopne si kabát, roztvorí ho, to však nestačí: chce cítiť na pokožke ostré šľahy vetra. Zíde bližšie k vode a vyplazí jazyk do slaného vzduchu. *Áno, pôjdem sa namočiť*, pomyslí si a zhodí kabát do bariny. Napokon, už to spravil, bol vtedy ešte chlapec a mal so sebou dobrú spoločnosť: hrdinské polnočné kúpanie, keď starý rok zomiera v náručí nového. Príliv je nízky – vietor zoslabol – a rieka Blackwater v ňom nevyvoláva strach: dajte mu pohár a vypije ju celú aj so soľou, mušľami a ustricami.

Lenže čosi sa v smere prílivu alebo v prúde vetra zmení: hladina ústia sa pohne, mládenec podíde o krok bližšie

a zdá sa mu, že voda pulzuje a vibruje; potom sa zaligocce, znehybnie, krátko nato sa krčovito mykne, ako keby sa pri dotyku odtiahla. Mládenec pristúpi ešte bližšie, stále sa nebojí; čajky postupne odlietajú a posledná zdesene zavreští.

Zima ho zasiahne ako úder zozadu do šije: preniká mu cez košeľu, do kostí. Povznesená nálada z alkoholu je preč a on bezútešne stojí v tme – hľadá kabát, ale oblaky zakryli mesiac a on je ako slepý. Dýcha pomaly, vzduch ho bodá ako ihličky; močarina pri jeho chodidlách je odrazu mokrá, ako keby niečo vyhnalo vodu vyššie. *O nič nejde*, pomyslí si a zbiera odvalu, ale už je to tu zase: zvláštna nehybná chvíľa, ako keby sa díval na fotografiu, a po nej nasleduje prudký nerovnomerný pohyb, ktorý nemôže byť len odrazom mesiaca na vlnách. Zdá sa mu, že vidí – je si istý, že vidí – pomalý pohyb niečoho obrovského, prikrčeného, pokrytého drsnými prelínajúcimi sa šupinami. Vzápätí je to preč.

V tme sa ho zmocní strach. Cíti, že tam niečo je a čaká – neúprosne, obludné, zrodené vo vode, stále s okom obráteným k nemu. Spalo to v hĺbinách a napokon sa to vynorilo: predstavuje si, ako to pláva cez vlnu a dychtivo oňucháva vzduch. Zmocní sa ho hrôza, až mu vynecháva srdce, v okamihu prišlo obvinenie, odsúdenie aj trest: aký je hriešnik – akú má v srdci čierňavu! Cíti sa vydrancovaný, zbavený všetkého dobra: nemá sa čím brániť. Pozrie na čiernu riekku a je to tam znovu – niečo roztína hladinu, potom spomaľuje – áno, je to stále tam, čaká a napokon ho to našlo. Pocíti zvláštny pokoj: napokon, spravodlivosti musí byť učinené zadosť, a on ochotne priznáva vinu. Cíti len výčitky svedomia a nečaká ho spása – presne podľa zásluhy.

Potom sa však zdvihne vietor, posunie oblak a hanblivá luna ukáže svoju tvár. Svetlo je slabé, no prináša úľavu – a on konečne uvidí svoj kabát, ani nie meter odtiaľ, zablatený na obrube; čajky sa vracajú k vode a on sa cíti úplne hlúpo. Hore z chodníka sa ozve smiech: dievča a jej chlapec, slávnostne vyobliekaní. Zamáva a zakričí: „Tu som! Tu som!“ *A som tu*, pomyslí si: tu v močiarí, ktorý poznám ako vlastnú dľaň, príliv pomaly ustupuje a niet sa čoho báť. *Príšera!* pomyslí si a zasmee sa na sebe, od odkladu trestu sa mu zakrúti hlava. Ako keby vo vode mohlo byť niečo iné ako haringy a makrely!

V Blackwateri sa niet čoho báť, niet čo ľutovať: iba zamätkoval v tme a priveľa si uhol. Voda ho príde pozdraviť a znovu je jeho starou spoločníčkou; aby to dokázal, podíde bližšie, zamočí si čižmy, vystrie ruky. „Tu som!“ zvolá a čajky odpovedajú. *Len sa rýchlo namočíť*, pomyslí si, *na rozlúčku so starým rokom*. So smiechom si vyzlečie košeľu.

Kyvadlo prejde od jedného roku k druhému a nad prahlinou je tma.

I

ČUDNÉ
ZVESTI
Z ESSEXU

JANUÁR

I

Jedna hodina v bezútešný deň a guľa na greenwichskej veternej ružici klesla. Na nultom poludníku bol ľad a takisto aj na rahnách širokých riečnych člnov na rušnej Temži. Kapitáni si značili čas a prílív a obracali plachty proti severovýchodnému vetru; náklad železa mal namierené do zlievarne vo Whitechapeľi, kde zvony odbíjali päťdesiat na nákovu, ako keby sa krátil čas. Čas plynul za múrmi newagetského žalára, márnili ho filozofi na Strande; strácali ho tí, ktorí si želali, aby sa minulosť stala prítomnosťou, nenávideli ho tí, ktorí si želali, aby sa súčasnosť stala minulosťou. Na Kostole svätého Klementa hlaholili zvony a na Westminsterskom paláci mlčal zvon zvolávajúci poslancov.

Čas boli peniaze na Kráľovskej burze, kde muži trávili popoludnie rozlúčkou s nádejou, že prepchajú ľavu uchem ihly, a zatiaľ v kanceláriách v Holborn Bars ozubené koliesko hlavných hodín spôsobilo elektrický výboj, ktorý vyvolal zvonenie ďalších hodín. Všetci úradníci zdvihli hlavy od účtovných kníh, vzdychli a znovu ich sklonili. Na Charring Cross Road čas presadal z voza na omnibusy a drožky, v nemocničných izbách v Barts a Royal Borough ňaťahoval minúty na hodiny. Vo Wesleyho kaplnke spievali *Už presýpa sa piesok v hodinách* a túžili, aby sa presýpal rýchlejšie; neďaleko odtiaľ, na cintoríne Bunhill Fields, sa topil ľad na hroboch.

V Lincoln's Inne a Middle Templi právnici pozerali do kalendárov, ako sa končia premlčacie lehoty; v izbách

v Camdene a Woolwichi bol čas krutý k milencom, ktorým nešlo do hlavy, ako to rýchlo ubehlo, a čas bol láskavý k ich obyčajným ranám. Na druhej strane mesta v rado- vých domoch a činžiakoch, vo vysokej spoločnosti, v spo- dine aj v strednej triede, sa čas trávil i premrhával, šetril i odsúval; a stále padal ľadový dážď.

Stanice metra Euston Square a Paddington hltali cestu- júcich, ktorí sa dnu valili sťa surovina, ktorú treba zomlieť, spracovať a vyklopiť z foriem. Vo vozni na trati Circle Line smerom na západ sa v blikajúcich svetlách ukazovalo, že v *Timesoch* nepíšu nič veselé, a v uličke sa z tašky vysypa- lo poškodené ovocie. Bolo cítiť vôňu dažďa na pršipláš- ťoch a medzi cestujúcimi, utopený vo vyhrnutom golieri, doktor Luke Garrett ticho odriekal časti ľudského srdca. „*Ľavá komora, pravá komora, horná dutá žila,*“ odratúval si na prstoch a dúfal, že tieto litánie spomalia nervózny tep jeho vlastného srdca. Muž vedľa neho pobavene zdvihol hlavu, potom pokrčil plecami a odvrátil sa. „*Ľavá predsieň, pravá predsieň,*“ šepkal si Garrett. Bol zvyknutý na pátravé pohľady cudzincov, ale zbytočne ich nevyvolával. Prezý- vali ho Škriatok, keďže ostatným mužom málokedy sia- hal vyššie ako po plecia, a mal energickú pružnú chôdzu, ktorá pôsobila, ako keby sa hocikedy bez varovania chystal vyskočiť na podokenicu. Dokonca aj cez kabát bolo vidieť neodbytnú silu jeho končatín a čelo sa mu nad očami vy- dúvalo, ako keby sa doň ledva zmestil jeho prenikavý inte- lekt. Nosil dlhú čiernu ofinu ako okraj havranieho krídla, spod nej pozerali tmavé oči. Mal tridsaťdva rokov: chirurg s nenásytnou a neposednou myslou.

Svetlá zhasli, znovu sa zažali a Garrettov cieľ sa priblí- žil. O hodinu sa mal zúčastniť na pohrebe pacienta a ešte nikto v smútočnom obleku necítil toľkú ľahkosť. Michael

Seaborne zomrel pred šiestimi dňami na rakovinu hrdla a úmornú chorobu i pozornosť lekára znášal s rovnakým nezájmom. Garrett momentálne nemyslel na nebožtíka, ale na jeho vdovu, ktorá (predstavil si s úsmevom) si možno práve češe neposlušné vlasy alebo zistila, že jej na čiernych šatách chýba gombík.

Cora Seabornová trúchlila celkom inak, ako to vídal u iných, no už keď prvý raz vkročil do domu na Foulis Street, vedel, že tam niečo nie je v poriadku. V miestnostiach s vysokým stropom panovala stiesnená atmosféra, ktorá však len málo súvisela s chorobu. Pacient bol na tom ešte pomerne dobre, hoci namiesto obväzu nosil na krku šatku. Šatka bola vždy hodvábna, vždy bledá a často veľmi mierne fľakatá: nebolo možné, že by to taký pedant spravil nevedomky, a Luke ho podozrieval, že chce svojich návštevníkov uviesť do rozpakov. Seaborne pôsobil ako vysoký človek, keďže bol mimoriadne štíhly. Rozprával tak potichu, že človek k nemu musel podísť bližšie, aby ho počul. Mal výrazné sykavky. Bol zdvorilý a mesiačiky nechtov mal belasé. Pokojne pretrpel prehliadku a odmietol operáciu. „Mám v úmysle opustiť tento svet tak, ako som naň prišiel,“ vyhlásil a pohladkal si hodváb na hrdle. „Bez jaziev.“

„Nemusíte trpieť,“ ponúkol Luke nevyžiadané utešenie.

„Trpieť!“ Tá predstava ho očividne pobavila. „To by určite bola zaujímavá skúsenosť.“ Potom dodal, akoby jedno prirodzene vyplývalo z druhého: „Povedzte mi, už ste sa stretli s mojou manželkou?“

Garrett si často spomínal na prvé stretnutie s Corou Seabornovou, hoci v skutočnosti svojej spomienke nemohol dôverovať, lebo sa stala súčasťou jeho vnímania všetkého, čo nasledovalo. Cora prišla, len čo ju zavola, zastala

na prahu a premerala si návštevníka. Potom prešla po koberci, sklonila sa, pobožkala manžela na čelo, zastala za jeho kreslom a vystrela ruku. „Charles Ambrose mi povedal, že na toto nestačí hocikjaký lekár. Dal mi váš článek o živote Ignaza Semmelweisa, a ak režete tak dobre, ako píšete, všetci budeme žiť večne.“ Tá pokojná lichôtká bola neodolateľná a Garrett sa musel len zasmiať a skloniť k ponúkanej ruke. Hlas mala hlboký, hoci nie tichý, a najprv sa mu zdalo, že počuje prízvuk kočovníkov, čo nevydržia dlho v jednej krajine, ale kdeže, to bola len mierna rečová chyba, ktorú prekonávala tak, že naťahovala určité spoluhlásky. Bola oblečená v sivom a jednoducho, ale látka jej sukne sa ligotala ako krk holubice. Bola vysoká a nie štíhla; aj oči mala sivé.

V nasledujúcich mesiacoch Garrett pochopil istú stiesnenosť, ktorú bolo cítiť v dome na Foulis Street spolu so santalovým drevom a jódom. Michael Seaborne sa ešte aj vo veľkých bolestiach vyznačoval zhubným vplyvom, ktorý nesúvisel so svetskou mocou tohto invalida. Jeho manželka bola vždy pripravená so studenými obväzmi a dobrým vínom, vždy ochotná naučiť sa, ako pichnúť ihlu do žily, ako keby ovládala príručky o ženských povinnostiach od A po Z. Garrett však nikdy nevidel medzi Corou a jej manželom nič, čo by pripomínalo náklonnosť. Občas ju podozrieval, že by jej nebolo proti mysli urýchliť to; občas sa obával, že ho odvedie nabok, keď bude pripravovať injekciu, a navrhne: „Dajte mu viac – dajte mu trochu viac.“ Ak sa zohla a pobožkala tvár vyhladovaného svätca na vankúši, spravila to opatrne, ako keby sa bála, že by sa mohol posadiť a zlostne ju zdrapiť za nos. Najímali ošetrovatelky, ktoré mali za úlohu obliekať, umývať a udržiavať posteľnú bielizeň v čistote, tie však u nich málokedy

vydržali dlhšie ako týždeň; posledná (zbožná Belgičanka) sa mihla na chodbe okolo Luka, zašepkala: „*Il este comme un diable!*“ a ukázala mu zápasťe, kde nič nebolo. Len pes bez mena – verný, ufúľaný, vždy blízko postele – sa svojho pána nebál alebo si naňho aspoň zvykol.

Luke Garrett sa postupne zoznámil s Francisom, ich synom, aj s Marthou, chlapcovou pestúnkou, ktorá mala vo zvyku postávať s rukou majetnícky ovinutou okolo pása Cory Seabornovej, čo sa mu nepáčilo. Luke vždy rýchlo prezrel pacienta (napokon, čo iné mohol robiť?), a už ho Cora odviedla bokom, ukazovala mu skamenený zub, ktorý jej prišiel poštou, alebo sa ho vypytovala, aký pokrok nastal pri operáciách srdca. Vyskúšal na nej hypnózu, vysvetlil jej, ako sa kedysi vo vojne používala pri amputáciách končatín vojakov; hrávali šach, ktorý sa skončil tým, že Cora sa urazila, keď zistila, že protivník ju nenecháva vyhrať. Luke sám sebe diagnostikoval zaľúbenosť a neľahdal na ňu liek.

Stále z nej cítil akúsi energiu, nahromadenú a čakajúcu na uvoľnenie; mal pocit, že keď Michael Seaborne dôjde na koniec, spod chodidiel jej vyprsknú modré iskry. Koniec napokon nastal a Luke bol pri tom, keď Seaborne posledný raz vydýchol, s námahou a hlasno, ako keby pacient v poslednej chvíli zabudol na *ars moriendi* a záležalo mu už len na tom, aby si požil o trošičku dlhšie. Ani po tom všetkom sa Cora nezmenila, žiadne trúchlenie, žiadna úľava: iba čo jej preskočil hlas, keď mu oznámila, že psa našli mŕtveho, ale nebolo jasné, či od smiechu, alebo plačlivo. Úmrtný list bol podpísaný a to, čo zostalo z Michaela Seaborna, odpočívalo niekde inde, Garrett teda nemal dôvod vybrať sa na Foulis Street; každé ráno sa však prebúdzať s jediným cieľom, a keď prišiel k železnej bráne, vždy zistil, že ho očakávajú.

Vlak prišiel do stanice Embankment a Garretta niesol dav po nástupišti. Zmocnil sa ho určitý smútok, hoci nie za Michaelom Seabornom, ani za jeho vdovou: najviac ho trápilo, že by to mohlo byť posledné stretnutie s Corou – že ju naposledy uvidí, keď sa obzrie cez plece počas hlaholu kostolných zvonov. „Tak či tak,“ povedal. „Musím tam byť, už len preto, aby som videl, ako pribíjajú veko rakvy.“ Pred stanicou sa na chodníkoch topil ľad; biele slnko zapadalo.

Cora Seabornová, oblečená, ako si to deň vyžadoval, sedela pred zrkadlom. Z uší jej viseli perlové slzičky na zlatých drôtikoch; boleli ju lalôčky, lebo si ich musela znovu prepichnúť. „Viac sĺz nebude,“ povedala, „tieto musia stačiť.“ Tvár mala napudrovanú dobleda. Čierny klobúk jej neprištal, ale bol na ňom závoj, čierne perie a primerane vyjadroval trúchlenie. Látkou potiahnuté gombíky na čiernych rukávoch sa nedali zapnúť a medzi lemom rukávu a rukavicou presvital pás bielej pokožky. Výstrih šiat bol trochu hlbší, než by sa jej páčilo, odhaľoval kľúčnu kosť a kľukatú jazvu dlhú ako jej palec a zhruba rovnako širokú. Bola to dokonalá replika strieborných listov na strieborných svietnikoch, ktoré stáli okolo strieborného zrkadla; manžel jej ten list pritisol na telo, ako keby zabáral pečatný prsteň do vosku. Uvažovala, že si jazvu zapudruje, ale obľúbila si ju a vedela, že v istých kruhoch ju so závisťou pokladajú za tetovanie.

Odvrátila sa od zrkadla a poobzerala sa po miestnosti. Každý návštevník by zarazene zastal vo dverách, lebo by na jednej strane uvidel vysokú mäkkú posteľ a damaskové závesy bohatej ženy a na druhej strane brloh vedca. V najvzdialenejšom kúte ležali botanické tlačé, mapy vytrhnu-

té z atlasov a papiere, na ktorých boli veľkými čiernymi písmenami napísané citáty (NIKDY NESNÍVAJ S RUKOU NA KORMIDLE! NEOBRACAJ SA CHRBTOM KU KOMPASU!). Na kozubovej doske bolo podľa veľkosti usporiadaných dvanásť amonitov; nad nimi v zlatom ráme Mary Anningová a jej pes pozorovali spadnúť úlomok skaly z mestečka Lyme Regis. Je to teraz ozaj jej – koberec, stoličky, krištáľový pohár, z ktorého stále cítiť vôňu vína? Videlo sa jej, že áno, a pri tejto predstave pocítila v končatinách ľahkosť, ako keby sa oslobodila od Newtonových zákonov a vystúpila k stropu. Ten pocit ako vychovaná žena potlačila, ale aspoň ho dokázala pomenovať: nebolo to tak úplne šťastie, dokonca ani spokojnosť. Bola to úľava. Iste, cítila aj žiaľ, a bola za to vďačná, lebo hoci ho ku koncu nenávidela, sformoval ju, minimálne čiastočne – a načo by bola dobrá nenávisť k sebe samému?

„Áno, stvoril ma,“ vzdychla a rozvinula sa pred ňou spomienka ako dym zo sfúknutej sviečky. Mala sedemnášť rokov a žila s otcom v dome nad mestom, matka dávno zomrela (ale predtým dozrela na to, aby jej dcéra neskončila len pri vyšívaní a francúzštine). Otec, ktorý si nebol istý, čo si počať so svojím skromným bohatstvom, a jeho nájomníci ho mali opovržlivo radi, odišiel na pracovnú cestu a vrátil sa s Michaelom Seabornom po boku. Pyšne mu predstavil svoju dcéru – bosú Coru s latinčinou na jazyku – a hosť jej hneď vzal ruku do dlane, obdivoval ju a vyhrešil za zlomený necht. Odvtedy chodil znovu a znovu, až ho začali očakávať; nosil jej tenké knižky a malé tvrdé predmety, ktoré sa nedali na nič použiť. Uľahoval si z nej, položil jej palec do dlane a hladkal, až ju rozbolela koža a akoby sa jej vedomie celé presťahovalo do miesta dotyku. V jeho prítomnosti pôsobili hampsteadské

jazerá, škorce na súmraku aj stopy oviec v mäkkom blate sivo, bezvýznamne. Začala sa za ne hanbiť – aj za svoje voľné neupravené šaty, za nezapletené vlasy.

Jedného dňa povedal: „V Japonsku opravujú rozbité hrnce kvapkami roztopeného zlata. To by bolo: keby som ťa mohol rozbiť a zaceliť ťa zlatom.“ Lenže ona mala sedemnášť, bola obrnená mladosťou a nepocítila bodnutie čepele: zasmiala sa, aj on sa zasmial. Na devätnáste narodeniny vymenila vtáči spev za operené vejáre, svrčky vo vysokej tráve za kabát s krídelkami chrobákov; stiahli ju veľrybou kosťou, prebodli slonovinou, vlasy zopli korytnačinou. Reč jej zmalátnela, aby zakryla koktanie; prestala chodiť peši. Dal jej zlatý prsteň, ktorý jej bol primalý – o rok jej dal ďalší a bol ešte menší.

Vdovu vytrhli zo zamyslenia kroky nad hlavou, boli pomalé a odmerané presne ako tikot hodín. „Francis,“ povedala. Ticho sedela a čakala.

Rok pred smrťou Francisovho otca a asi šesť mesiacov potom, ako sa pri raňajkách prvý raz prejavila choroba (hrčka v hrdle zabránila v ceste suchej hrianke), presťahovali chlapca do izby na štvrtom poschodí domu a na konci chodby.

Jeho otca by nezaujímalo domáce usporiadanie, ani keby v tom čase nepomáhal parlamentu prijať zákon o bývaní. Rozhodnutie urobila Francisova matka a Martha, ktorú zamestnali ako pestúнку, keď bol ešte bábätko, a ako sama vravela, nikdy sa nedostala k tomu, aby odišla. Mali pocit, že Francis si je najlepšie držať od tela, keďže bol v noci nepokojný, často chodieval k dverám, dokonca raz či dvakrát aj k oknu. Nikdy si nepýtal vodu či objatie, ako by si možno pýtali iné deti; len stál na prahu a zvieral nie-

ktorý zo svojich talizmanov, kým úzkosť nezdvihla hlavu z vankúša.

Krátko nato, ako ho presunuli do Hornej izby, ako ju nazývala Cora, ho nočné výpravy prestali zaujímať a uspokojil sa so zhromažďovaním (nikto nikdy nepovedal „kradnutím“) všetkého, čo ho oslovilo. Svoje úlovky usporadúval do zložitých a nepochopiteľných vzorov, ktoré sa menili, vždy keď Cora prišla na materskú návštevu; mali v sebe krásu a zvláštnosť, ktorú by obdivovala, keby to vytvoril syn niekoho iného.

Keďže bol piatok a deň pohrebu jeho otca, obliekol sa. V jedenástich rokoch rozoznal jeden koniec košeľe od druhého a poznal ju aj zo šlabikára („Je NEVYHNUTNÉ, aby košeľa mala jeden golier, ale dva rukávy.“). Smrť otca bral ako nešťastie, ale nie horšie, než keď včera stratil jeden zo svojich pokladov (holubie pierko, úplne obyčajné, ale dalo sa spojiť do kruhu a neprasklo). Keď sa o tom dozvedel – všimol si, že mama neplače, no zmeravela a akoby žiarila, ako keď udierajú blesky –, najprv si pomyslel: *Nečápem, prečo sa mi dejú takéto veci.* No pierko zmizlo, otec zomrel a podľa všetkého musel ísť do kostola. Tá predstava ho potešila. Uvedomoval si, že je vzhľadom na okolnosti veľmi vlúdny, a povedal: „Zmena je rovnako dobrá ako pokoj.“

V dňoch po nájdení mŕtveho tela Michaela Seaborna najviac trpel pes. Kľučal pred dverami pánovej izby a nedal sa utíšiť. Možno by to vyriešilo pohladkanie, ale nikto mu nezaboril ruky do špinavej srsti. Aj prípravu tela („Dajme mu na oči mince pre prievozníka,“ navrhla Martha. „Kvôli nemu sa svätý Peter určite obťažovať nebude...“) sprevádzalo jeho vysoké vytie. Samozrejme, aj pes je už mŕtv, pomyslel si Francis a spokojne pohladkal chumáč

srsti, ktorý odlepil z otcovho rukáva, takže teraz treba trúchliť aj za jediným trúchliacim.

Nebol si istý, aké obrady sa spájajú s pochovávaním mŕtvych, ale usúdil, že treba byť pripravený na všetko. Na saku mal veľa vreciek a v každom niesol predmet, ktorý nebol síce posvätný, ale podľa neho vhodný na túto úlohu. Prasknutá šošovka, ktorá skresľovala pohľad; chumáč srsti (dúfal, že obsahuje blchu alebo kliešťa, a ak má šťastie, azda aj kvapku krvi); havranie pierko, jeho najlepšie, na konci modrasté; kus látky, ktorú odtrhol z lemu Marthinej sukne, keď tam zbadal fľak v tvare ostrova Wight; kameň s dokonalou dierkou v strede. Keď si naplnil vrecká, potľapkal po nich a všetko spočítal, šiel pohľadať mamu a na každom z tridsiatich šiestich schodov k jej izbe prespevoval: „Dnes – tu – zajtra – tam, dnes – tu – zajtra – tam.“

„Frankie...“ Aký je malý, pomyslela si. Jeho tvár, na ktorej sa napodiv neodrážala podoba ani jedného z rodičov s výnimkou otcových chladných očí, pôsobila pasívne. Učesal si vlasy a ležali mu na lebke ako pohoria. Dojalo ju, že sa upravil, a zdvihla ruku, ale potom ju spustila na kolená. Potľapkal si po všetkých vreckách a povedal: „Kde je teraz?“

„Bude na nás čakať v kostole.“ Mala by ho objat? Nevyzeral, že potrebuje útechu.

„Frankie, ak si chceš poplakať, nie je to žiadna hanba.“

„Keby som si chcel poplakať, tak by som plakal. Keby som chcel niečo urobiť, tak by som to spravil.“ Nevyhrešila ho za to, lebo to bolo iba konštatovanie. Znovu si potľapkal po všetkých vreckách a ona jemne poznamenala: „Berieš si všetky svoje poklady.“

„Beriem si všetky poklady. Mám poklad pre teba (*ťap po vrecku*), pre otca (*ťap po vrecku*), poklad pre seba (*ťap-ťap po vrecku*).“

„Ďakujem, Frankie...“ Bola v rozpakoch, ale našťastie prišla Martha, rozjasnila izbu tak ako vždy, už len svojou prítomnosťou uvoľnila mierne napätie. Zľahka sa dotkla Francisovej hlavy, ako keby sa nelíšil od iných detí; silnou rukou objala Coru okolo pása; voňala citrónmi.

„No poďme,“ povedala. „Nikdy nebol rád, keď sme meškali.“

Zvony na Kostole svätého Martina o druhej zvonili umieračik, a ten zvuk sa valil po Trafalgarskom námestí. Francis, ktorý mal nanešťastie citlivý sluch, si uši zapchal rukami v rukaviciach a odmietol prejsť cez prah, kým nestíchlo posledné zvonenie, takže zhromaždení sa obrátili a pri pohľade na meškajúcu vdovu a jej syna spokojne vzdychli: Akí sú bledí! Veď sa aj patrí! A pozrite sa na ten klobúk!

Cora pozorovala priebeh obradu s odľahčným záujmom. V chrámovej lodi, tieniacej oltáru – v rakve na čomsi, čo pripomínalo tesársku kozu – spočívalo telo jej manžela a ona si nespomínala, že by ho niekedy videla celé, len v malých a občas splašených pohľadoch na veľmi bielu pokožku, tenkú a napnutú na krásnych kostiach.

Prekvapilo ju, že vlastne nič nevie o jeho verejnom živote, ktorý sa odohrával (ako si predstavovala) v rovnakých miestnostiach Dolnej snemovne, vo Whitehalle aj v klube, do ktorého nemohla vkročiť, keďže mala tú smolu, že bola žena. Inde sa možno správal láskavo. Áno, možno išlo práve o to, ona bola možno filtrom, zachytávala krutosť, ktorú si zaslúžil niekto iný. Keď sa tak nad tým zamyslela, bola v tom určitá šľachetnosť: pozrela si na ruky, ako keby očakávala, že jej tam naskočia stigmy.

Nad ňou, na vysokom čiernom balkóne, ktorý akoby sa vznášal nad stĺpmi, čo ho niesli, bol Luke Garrett. *Aha,*

Škriatok! pomyslela si a srdce ako keby sa jej pohlo k priateľovi, zatlačilo na mreže hrudného koša. Jeho kabát sa na túto príležitosť nehodil o nič viac než chirurgický plášť a Cora si bola istá, že dlho pred príchodom sem pil a že to dievča po jeho boku je najnovšia známosť, ktorá presahuje jeho rozpočet, no napriek tme a vzdialenosti jej po jednom zagánení prišlo smiešne. Pocítila to aj Martha a uštípla ju do stehna, aby sa neskôr, keď sa bude nalievať víno v Hampsteade, Paddingtone a Westminsteri, mohlo hovoriť: „Seabornova vdova vzdychla od žiaľu práve vtedy, keď kňaz povedal *bude žiť, aj keď umrie*. V istom zmysle to bolo krásne.“

Francis si vedľa nej šepkal, ústa mal pritisnuté na palci, oči pevne zavreté – vyzeral ako bábätko a Cora mu položila na ruku svoju dľaň. Francisova ruka sa jej tam dokonale zmestila, bola veľmi horúca a ona po chvíli zdvihla svoju dľaň a znovu si ju položila na koleno.

Potom, keď medzi lavicami povievali čierne sukne ako havrany, stála Cora na schodoch a zdravila odchádzajúcich hostí, ktorí boli samá milota, samá starostlivosť – nemsie zabúdať, že má priateľov v Toweri; spolu so svojim zlatým chlapčekom sú hocikedy vítaní na večeri; budú na ňu pamätať v modlitbách. Odovzdala Marthe toľko navštíveniek, toľko kytíc a toľko spomienkových knižočíek a vreckoviek s čiernym lemom, že náhodný okoloidúci by si mohol myslieť, že sa tu odohráva svadba, hoci pochmúrna.

Ešte nebol večer, ale na schodoch zhrubla inovať, ligovala sa vo svetle lúčov, hmla zavrela mesto do bieleho stanu. Cora sa zachvela a Martha podišla trochu bližšie, aby cítila teplo, čo stúpalo z jej pevného tela v jej druhom najlepšom kabáte. Francis stál obďaleč, ľavou rukou sa hral vo vrecku saka, pravou si křčovito prihládzal vlasy. Nevyzeral vyplašený, inak by ho jedna alebo druhá vtiah-

li medzi seba a pošepky by ho utišovali. Skôr sa zdalo, že sa zdvorilo zmieruje s narušením svojich pevných zvykov.

„Kriste, zmiluj sa nad nami!“ vyhlásil doktor Garrett, keď odišli poslední trúchliaci. Odľahlo mu, že je koniec a môže sa venovať nočnej zábave a rannej práci. Potom rýchlo prepol na vážnosť, ktorá bola uňho taká neodolateľná, a chytil Coru za ruku v rukavici. „Skvelé, Cora, výborne si to zvládla. Smiem ťa odprevadiť domov? Odprevadiť ťa. Som hladný. A ty? Zjedol by som aj koňa so žriebäťom.“

„Koňa si nemôžete dovoliť.“ Martha sa s lekárom rozprávala zásadne trochu podráždene; prezývku Škriatok mu vymyslela ona, hoci si to už nikto nepamätal. Jeho prítomnosť v dome na Foulis Street – najprv z povinnosti, potom z oddanosti – Marthu znervózňovala, nazdávala sa totiž, že jej oddanosť úplne stačí. Stihol sa zbaviť svojej spoločníčky a vložil si do náprsného vrečka vreckovku s čiernym okrajom.

„Najradšej by som sa prešla,“ povedala Cora. Francis akoby vycítil jej náhlu únavu a vnímal ju ako príležitosť, pristúpil k nej a dožadoval sa, aby sa domov odviezli metrom. Tak ako vždy to nevyznelo detsky, ako prosba o čosi, čo by mu urobilo radosť, iba ako prosté konštatovanie faktu. Garrett, ktorý sa nikdy nenaučil vyjednávať s chlapcovou nevyspytateľnou vôľou, povedal: „Podsvetia mám na dnes dosť,“ a mávol na okoloidúcu drožku.

Martha chytila chlapca za ruku a on jej to z čistého prekvapenia nad jej opovážlivosťou dovolil. „Ja s tebou pôjdem, Frank, v metre je aspoň teplo a už si necítim prsty na nohách, ale Cora, ty sa určite rada prejdeš – sú to najmenej tri míle, však?“

„Tri a pol,“ opravil ju lekár, ako keby cestu osobne vydláždil. „Cora, prejdem sa s tebou.“ Drožkár spravil ne-

trpezlivé gesto a dostal obscénnu odpoveď. „Nemala by si ísť sama. Nemôžeš ísť sama...“

„Nemala by som? Nemôžem?“ Cora si stiahla rukavice, ktoré ju pred chladom nechránili o nič viac než pavučina. Hodila ich na Garretta. „Daj mi svoje – nechápem, prečo ich vôbec vyrábajú a prečo si ich ženy kupujú. Môžem sa prejsť a aj sa prejdem. Som na to oblečená, vidíš?“ Nadvihla si okraj šiat a odhalila topánky, ktoré by sa viac hodili školákovi.

Francis sa odvrátil od matky, už ho nezaujímalo, ako sa bude večer vyvíjať, mal v Hornej izbe čo robiť a pár nových predmetov (*tap-tap po vreckách*), ktoré si vyžadovali jeho pozornosť. Vyslobodil si ruku z Marthinej dlane a vykročil k mestu. Martha nedôverčivo pozrela na Garretta a smutne na svoju priateľku, rozlúčila sa a vkľzla do hmly.

„Pôjdem sama,“ vyhlásila Cora a natiahla si požičané rukavice, také ošúchané, že neboli oveľa teplejšie ako tie jej. „Musím si usporiadať myšlienky, a to mi potrvá aj viac ako míľu.“ Dotkla sa Garrettovej vreckovky s čiernym lemom. „Ak chceš, príď zajtra k hrobu. Chcela som tam ísť sama, ale možno práve o to ide; možno sme stále sami, aj keď máme spoločnosť.“

„Mal by za tebou chodiť pisár a zaznamenávať tvoje múdrosti,“ podpichol ju Škriatok a cúvol, až Core klesla ruka. Teatrálne sa uklonil a nasadol do drožky, zabuchol dvierka na pozadí jej smiechu.

Cora sa divila, ako jej vie úplne zmeniť náladu, a najprv zamierila nie na západ k domu, ale k Strandu. Rada chodila k miestu, kde sa rieka Fleet ponárala pod zem, východne od Holbornu, a keď bolo ticho, pri jednej mriežke bolo počuť, ako tečie k moru.

Došla na Fleet Street a zdalo sa jej, že ak v sivom vzduchu napne sluch, začuje putovanie rieky v jej dlhej hrobke, no ozýval sa tu len ruch mesta, ktoré ani mráz, ani hmla neodradili od práce a zábavy. Okrem toho, kedysi sa dozvedela, že teraz je to už len stoka, neživí ju dažďová voda z Hampstead Heathu, ale ľudia na jej brehoch. Ešte chvíľu postála, až ju od chladu rozboleli ruky a prepichneté ušné lalôčky jej začali brnieť. Vzdychna, pobrala sa domov a zistila, že stiesnenosť, ktorá kedysi sprevádzala predstavu vysokého bieleho domu na Foulis Street, zmizla, nechala ju kdesi za čiernymi lavicami v kostole.

Martha netrpezlivo čakala, kým sa Cora nevráti (prišla o vyše hodinu neskôr, cez biely púder jej presvitali pehy a posunul sa jej čierny klobúk), považovala chuť do jedla za dôkaz zdravej mysle a teraz spokojne pozorovala, ako jej priateľka hltá pražené vajíčka a hrianku. „Budem rada, keď sa to všetko skončí,“ poznamenala. „Všetky tie kartičky, všetko to podávanie rúk. Tá etiketa smrti ma nudí!“

Dieťa, uspokojené cestovaním v metre, počas matkinej neprítomnosti bez slova vyšlo hore s pohárom vody a zaspalo s ohryzkom jablka v ruke. Martha postála pred dverami jeho izby, pozorovala čierne mihalnice na bielych lícach a pocítila k nemu záchvev lásky. Na vankúši sa mu ocitol chumáč srsti toho psiska – predstavila si, že je prelezený všami a blchami, sklonila sa nad chlapcom a chcela chumáč odstrániť, aby mal bezpečný spánok. No asi sa zápästím dotkla vankúša, lebo sa hneď prebral, a keď jej videl v ruke srst', z úst sa mu vydral akýsi neartikulovaný zlostný výkrik, takže tú špinavú guču pustila a ušla z izby. Keď schádzala po schodoch, pomyslela si: *Ako to, že sa ho bojím, ved' je to len chlapec bez otca!* Bola v pokušení vrátiť sa a trvať na tom, aby jej tú nechutnú korisť odovzdal,

a možno sa aj nechal pobožkať. Vtedy v zámke zarachotil kľúč a prišla Cora, dožadovala sa ohňa v kozube, zhodila rukavice a roztvorila náruč.

Neskoro v noci, keď si Martha išla ľahnúť ako posledná, zastala pred Corinými dverami: za posledné roky sa väčšinou presvedčila, či je s jej priateľkou všetko v poriadku. Cora mala pootvorené dvere, v kozube prskalo poleno. Martha sa na prahu ozvala: „Spíš? Môžem ísť ďalej?“ Keď nedostala odpoveď, vkročila na hrubý svetlý koberec. Nad kozubom na rímse ležali navštívenky a husto popísané kondolenčné karty s čiernymi okrajmi, ku kozubu spadli fialky zviazané čiernou stužkou. Martha sa po kyticu zohla a zdalo sa jej, akoby sa pred ňou kvietky odtiahli, skryli sa za srdiečkovými listami. Vložila ich do skleneného pohára s vodou, postavila ich tak, aby ich jej priateľka uvidela, hneď ako sa zobudí, zohla sa a pobožkala ju. Cora zamrmľala zo spánku a pohla sa, ale neprebudila sa a Martha si spomenula, ako prvý raz prišla na Foulis Street a očakávala pyšnú domácu paničku, fascinovanú iba klebetením a módou, a ako ju zaskočilo to premenlivé stvorenie, ktoré jej otvorilo dvere. Marthu to rozčuľovalo aj fascinovalo – zistila, že len čo si zvykne na jednu Coru, zjaví sa ďalšia: v jednom okamihu je tu dievča, študentka nadšená vlastnou inteligenciou, vzápätí dlhoročná dôverná priateľka, žena, ktorá organizuje štýlovo extravagantné večere, ale šľavnato nadáva, len čo odíde posledný hosť, rozpustí si vlasy a so smiechom sa usadí k ohňu.

Dokonca aj jej hlas v Marthe vyvolával zmätený obdiv – tie zvláštne sykavky, zvláštna rečová chyba, ktorá sa prejavovala, keď bola unavená, ťažko vyslovovala aj iné spoluhlásky. Za inteligentným šarmom (Martha si všimla, že sa dá zapínať a vypínať ako vodovodný kohútik) sa

skrývali viditeľné rany, vďaka ktorým bola ešte sympatickejšia. Michael Seaborne sa k Marthe správal s rovnakou ľahostajnosťou ako k stojanu na klobúky v hale: bola preňho úplne bezvýznamná – na schodoch jej ani nepozrel do očí. Marthe však nič neušlo – začula každú úsečnú urážku, zazrela každú zakrytú modrinu – a len s veľkým sebazaprením nenaplánovala vraždu, za ktorú by pokojne odvisla. V dome na Foulis Street bola necelý rok, keď raz nadráanom, kým nikto nespál, prišla do jej izby Cora. Po čomsi, čo jej povedal alebo spravil, sa prudko chvela, hoci bola teplá noc, husté neupravené vlasy mala vlhké. Martha bez slov zdvihla prikrývku, pod ktorými ležala, a objala Coru; zohla jej kolená, aby ju úplne ovinula rukami, pevne ju zvierala, takže absorbovala jej chvenie. Corino telo bolo bez kostice a šiat veľké a silné; Martha cítila, ako sa jej na úzkom chrbte pohybujú lopatky, mäkké brucho, ktorým sa jej pritíska k ruke, pevné svaly stehien – ako keby sa pritíska k zvieraťu, ktoré už nikdy nebude ochotné znehybnieť. Zobudili sa vo voľnom objatí, úplne uvoľnené, a rozlúčili sa pohladením.

Teraz Marthu potešilo, že Cora si neľahla smutná, ale venovala sa tomu, čo nazývala „svoje štúdium“, akoby bola chlapec, čo sa učí na univerzitu. Na posteli vedľa nej ležal starý kožený fascikel, čo kedysi patril jej matke, už stratil pozlátku z monogramu a páchol (ako Martha tvrdila) zvieraťom, ktorým kedysi bol. Na posteli ležali aj zápisníky, popísané drobným čitateľným písmom, so zaplnenými okrajmi a s vysušenými stonkami rastlín, aj mapa akejsi pobrežnej oblasti, počmáraná červeným atramentom. Okolo Cory boli roztrúsené papiere, zaspala s dorsetským amonitom v dlani. Lenže v spánku ho príliš stisla: rozpadol sa a zostala jej zablatená ruka.

FEBRUÁR

I

„Vezmime si napríklad jazmín.“ Doktor Luke Garrett zmietol zo stola papiere, akoby pod nimi mohol nájsť biele rozvíjajúce sa puky, namiesto toho objavil vrecko s tabakom a pustil sa do šúľania cigarety. „Tak sladko vonia, až je to príjemné i nepríjemné; ľudia sa odtiahnu, potom sa priblížia, zase sa odtiahnu a zase pristúpia bližšie, vôbec si nie sú istí, či ich odpudzuje, alebo vábi. Keby sme dokázali priznať, že bolesť a slasť nie sú opačné póly, ale súčasť jedného celku, azda by sme konečne pochopili...“ Stratil niť myšlienok a hľadal ju.

Muž pri okne bol na takéto prednášky zvyknutý, len popíjal pivo a ticho sa ozval: „Ešte minulý týždeň si dospel k záveru, že všetky bolestné stavy sú zlé a všetky slastné stavy dobré. Presne si spomínam na tvoje slová, toľkokrát si ich zopakoval, dokonca si mi ich zapísal, aby som na ne nezabudol. Že by som ich mal pri sebe?“ Ironicky si poplieskal po vreckách a vzápätí sa začervenal, nikdy celkom nezvládol dobromyseľné doberanie. George Spencer bol všetkým, čím Garrett nebol: vysoký, bohatý, plavý, ostýchavý, hĺbka jeho citov presahovala rýchlosť jeho myšlienok. Tí, čo ich oboch poznali od študentských čias, žartom vravievali, že Spencer je Škriatkovým amputovaným svedomím, ktoré za ním stále beží a pokúša sa ho dohnať.

Garrett sa zaboril hlbšie do kresla. „Samozrejme, zdá sa to absolútne protikladné a úplne neobhájiteľné, ale najbystrejšia myseľ obsiahne naraz dve protichodné myšlien-

ky.“ Zamračil sa a oči mu pri tom výraze ako vždy zmizli pod čiernym obočím a ešte černejšou ofinou. Dopil pohár. „Dovoľ, aby som ti to vysvetlil...“

„Veľmi rád, ale mám sa stretnúť s priateľmi na večeri.“

„Spencer, ty predsa nemáš priateľov. Ani ja ťa nemám rád. Pozri, márne by sme popierali, že spôsobovanie či pociťovanie bolesti je pre človeka nesmierne nepríjemné. Kým sme pacientov nedokázali uspať, chirurgovia od hrôzy z toho, čo sa chystajú urobiť, vracali; duševne zdraví muži a ženy sa radšej vzdali dvadsiatich rokov života, než by šli pod nôž – spravil by si to isté a ja tiež! Napriek tomu presne nevieme, čo to vlastne bolesť je, čo pri nej vlastne pociťujeme alebo či to, čo bolí jedného, bolí aj druhého – je to totiž skôr otázka predstavivosti ako tela. Iste teda chápeš, ako by sme si mali ceniť hypnózu.“ Prižmúrenými očami pozrel na Spencera a pokračoval: „Ak mi povieš, že si sa popálil a máš bolesti, ako môžem vedieť, či pocity, ktoré uvádzaš, sa niečím podobajú pocitom, ktoré by som prežíval, keby som utrpel rovnaké zranenie? S určitosťou môžem povedať len toľko, že obaja sme zakúsili určitú fyzickú reakciu na identický podnet. Áno, obaja zrejme zjojkneme, chvíľu sa budeme máčať v studenej vode a tak ďalej, no odkiaľ viem, či ten pocit, ktorý prežívaš, by ma neprinútil zjojknúť v úplne inej tónine?“ Vyceril zuby ako vlk a rozprával ďalej: „A záleží na tom? Zmenilo by to liečbu, ktorú predpíše lekár? Ak začneš spochybňovať pravdivosť – azda by som mal radšej povedať hodnotu – bolesti, ako sa ovládneš, aby si neodmietal či neposkytoval starostlivosť podľa nejakej mierky, ktorá, ako sám pripúšťaš, je absolútne arbitrárna?“

Garrett stratil záujem, zohol sa po spadnuté papiere a začal ich triediť do úhľadných kôpok. „Z praktického

hľadiska na tom ani v najmenšom nezáleží. Len mi to zišlo na um. Všeličo mi zíde na um, rád sa o tom rozprávam a nikoho iného nemám. Mal by som si obstarat' psa.“ Spencer si všimol, že priateľ sa ponára do melanchólie, vytiahol cigaretu, ignoroval tikanie svojich hodínok a posadil sa na stoličku bez čalúnenia. Zadíval sa po miestnosti. Bola až fanaticky uprataná a skúpe zimné slnko sa mohlo snažiť, koľko chcelo, nenašlo ani zrnko prachu. Stál tam stôl s dvoma stoličkami, dve prevrátené debničky a to stačilo. Pás látky priklincovaný nad oknom bol vypratý a vyblednutý, biely kamenný kozub žiaril. Bolo cítiť silnú arómu citrónov a dezinfekcie a nad ohňom viseli fotografie Ignaza Semmelweisa a Johna Snowa v čiernych rámikoch. Nad malým stolom bola pripnutá kresba (s podpisom LUKE GARRETT, TRINÁŠTROČNÝ) hada obkrúteného okolo palice, ktorý rozoklaným jazykom ochutnával vzduch. Bol to znak Akslépie, ktorého vyrezali z matkinho lona na jej pohrebnej hranici a vyrástol z neho boh lekárstva. Jediné jedlo a pitie, ktoré Spencer tu hore nad tromi vybielenými schodiskami kedy videl, bolo lacné pivo a krekerky. Pozrel zhora na priateľa, uvedomoval si známy boj medzi frustráciou a náklonnosťou, ktorý v ňom Garrett vždy prebúdza.

Spencer si úplne jasne spomínal na ich prvé stretnutie v posluchárňach fakultnej nemocnice Royal Borough, kde Garrett dokazoval, ako predstihol svojich učiteľov v teórii a uvažovaní, a nechotne znášal ich poučovanie s výnimkou štúdia anatómie srdca a obehového systému – vtedy sa ho zmocňovalo také chlapčenské nadšenie, až ho podozrievali, že si z nich uťahuje, a často ho vyhadzovali z triedy. Spencer, ktorý vedel, že jediný spôsob, ako prekonať obmedzenia vlastnej inteligencie, je učiť sa, a to na-

plno, Garretta obchádzal. Mal podozrenie, že ak sa s ním bude ukazovať, nevzide z toho nič dobré, a okrem toho sa trochu bál temného lesku v jeho očiach. Raz večer sa s ním stretol, dávno po tom, čo sa laboratórium vyprázdnilo a jeho dvere mali byť zamknuté, a najskôr si pomyslel, že je hlboko rozrušený. Garrett sedel so skloneňnou hlavou na jednej z lavíc, poškriabaných a popálených Bunsenovými kahanmi, uprene pozeral na čosi medzi svojimi rozpaženými rukami.

„Garrett?“ oslovil ho. „Si to ty? Si v poriadku? Čo tu tak neskoro robíš?“

Garrett neodpovedal, ale obrátil hlavu a sarkastický úškrn, ktorý zvyčajne nosieval ako masku, bol preč. Namiesto neho venoval Spencerovi úsmev plný takej radostnej miloty, až Spencerovi zišlo na um, či si ho nepomyšľil s nejakým dobrým priateľom, lenže Garrett zagestikuloval a povedal: „Aha! Poď sa pozrieť, čo som spravil!“

Spencer si najprv myslel, že Garrett sa začal venovať vyšívaniu. Nebolo by to až také čudné, každý rok sa medzi končiacimi medikmi konala súťaž, kto vyšije na štvorci bieleho hodvábu najkrajšie stehy, a niektorí sa dušovali, že si to nacvičili na vyšívačskom plátne. Garretta očividne fascinoval krásny predmet, ktorý pripomínal zmenšený japonský vejár so zložito spleteným strapčekom na rukoväti. Nebol o nič širší od jeho palca a zdobili ho jemnučké modro-šarlátové vzory na hustom žltkastom vlákne, také husté, že sotva rozoznával, kde nite prenikali cez hodváb. Zohol sa, aby na to lepšie dovidel, zrak sa mu zaostřil, obraz sa premenil a on si uvedomil, čo to vidí – presný výrez z ľudskej žalúdočnej sliznice, tenučký ako papier, napustený farbou, aby bolo vidieť vzorku krvných vlásočníc, a vložený medzi laboratórne sklíčka. Nijaký umelec by nedokázal

napodobniť jemnučké slučky a zákruty vlásočníc a žíl, ktoré sa nekrútili podľa žiadneho vzoru, a predsa v nich Spencer videl, aspoň sa mu zdalo, obraz holých stromov zjari.

„Ó!“ Oči sa mu stretli s Garrettovými a vymenili si pohľad plný radosti, steh, ktorý ani jeden z nich nikdy neprestrihol.

„Toto si vyrobil ty?“

„Ja! Raz, keď som bol ešte chlapec, som videl podobný obrázok, myslím, že autorom bol Edward Jenner. Povedal som otcovi, že jedného dňa vyrobím také čosi aj sám, hoci pochybujem, že mi veril, a aha, tu to máme. Vlámal som sa do márnice. Neprezradíš ma?“

„Nie – nikdy!“ odvetil Spencer, načisto uchvátený.

„Som presvedčený, že väčšina z nás – ja určite – pokladá to, čo je pod kožou, za zaujímavejšie než to, čo je na nej. Keby si ma prevrátil naruby, bude zo mňa celkom pekný muž!“ Garrett položil preparát do kartónovej škatuľky, previazal ju motúzom a vložil si ju do náprsného vrecka, zbožne ako kňaz. „Odnesiem to ramárovi, nech to vloží do ebenového rámu. Je eben drahý? Tak borovica alebo dub – dúfam, že jedného dňa spoznám niekoho, kto v tom objaví rovnakú krásu, akú tam vidím ja. Napijeme sa?“

Spencer pozrel na zošity, ktoré si priniesol z izby, potom znovu na Lukovu tvár. Po prvý raz mu zišlo na um, že tento muž je určite ostýchavý a pravdepodobne osamelý. „Prečo nie?“ mykol plecóm. „Ak ma z tej skúšky vyhodia, tak nech ma to aspoň netrápi.“

Garrett sa uškrnul. „V tom prípade dúfam, že máš peniaze, lebo ja som odvčera nejedol.“ Potom sa už knísavým krokom vybral prvý po chodbe a smial sa na seba, možno na Spencerovi, ale možno len na starom vtipe, ktorý mu práve teraz zišiel na um.

Bolo jasné, že Garrett zatiaľ nenašiel správneho adresáta pre svoje dielo, pretože aj teraz – o veľa rokov neskôr – ležal preparát v škatuľke, zbožne uložený nad kozubom, biely kartón s vekom stmavol. Spencer si medzi prstami pošúľal cigaretu a spýtal sa: „Odišla?“

Garrett zdvihol hlavu, zvážil, či nemá predstierať nechápavosť, ale vedel, že ho prekukli. „Cora? Minulý týždeň odcestovala. Na Foulis Street sú stiahnuté žalúzie a nábytok pozakrývali plachtami. Viem to, nazrel som tam.“ Zmraštil sa. „Bola preč, už keď som za ňou prišiel. Otvorila mi tá stará striga Martha a odmietla mi dať adresu. Cora vraj potrebuje odpočinok a ticho, časom sa mi určite ozve.“

„Martha je od teba staršia iba o rok,“ mierne ho opravil Spencer. „A priznaj si to, Garrett, pokoj a ticho sú dve veci, ktoré sa s tebou často nespájajú.“

„Som jej priateľ!“

„To si, ale nie pokojný a tichý priateľ. Kam išla?“

„Do Colchestru. Do Colchestru! Čo také je v Colchestri? Zrúcaniny, rieka, sedliaci so zrastenými prstami na nohách a blato.“

„Na pobreží sa dajú nájsť skameneliny, čítal som o tom. Elegantné ženy nosia náhrdelníky so žraločími zubami zasadenými do striebra. Cora tam bude šťastná ako školačka, po kolená v blate. A čoskoro sa stretnete.“

„Načo mi je *čoskoro*? Načo mi je *Colchester*? Načo sú mi *skameneliny*? Nie je to ani mesiac. Ešte by mala držať smútok.“ (Pri tejto vete ani jeden muž nepozrel druhému do očí.) „Mala by byť s ľuďmi, ktorí ju majú radi.“

„Je s Marthou a nikto ju nikdy nemal radšej ako ona.“ Spencer nespomenul Francisa, ktorý ho niekoľkokrát porazil v šachu, akosi nedokázal tvrdiť, že ten chlapec má rád svoju matku. Hodinky mu zatikali hlasnejšie a v Gar-